

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-10606/18	08-01-2019

До

Пленума на Висшия съдебен съвет на
Република България

ДОКЛАД

От Вероника Имова – член на Съдийската колегия и Пламен Найденов – член на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет относно участие в работата на проектен екип за периода 2018-2019 год. на Европейската мрежа на съдебните съвети

Уважаеми колеги - членове на Висшия съдебен съвет,

С решение, прието на заседание на Пленума на ВСС по протокол № 21 от 19 юли 2018 год., бяхме определени за участие за времето 16-19 септември 2018 год. в проектния екип на ЕМСС в гр.Букурещ, Румъния по проект „Независимост, отчетност и качество на правосъдието“ – 2018-2019 год. Събитието се организира за провеждане заседанията на първата среща на екипа по проекта за посочения отчетен период като последващ етап от продължаващата работата си и през 2018 – 2019 год. проучване по проект „Независимост, отчетност и качество на правосъдието“.

Със същото решение на Пленума на ВСС членовете на съвета В.Имова и О.Керелска получиха мандат за участие и в извънредно свиканото Общо събрание на ЕМСС, с право на глас при провуждане гласуването на предложението на Борда на мрежата за решаване въпроса за временното прекратяване на членството в ЕМСС на Националния съдебен съвет на Полша.

Изпълнението на поставените ни задачи се осъществи във формат въстъпителни заседания и работни сесии на 17 и 18 септември 2018 год.:

I. Въстъпителната среща на форума се състоя на 17.09.2018 на която г-н Нериус Меилутис – член на Висшия съдебен съвет на Литва откри срещата като даде информация за дневния ред и за начина на провеждане на срещата. Впоследствие Франс ван Дик / Нидерландия/ представи

резултатите по проекта, постигнати през миналата година, и предложението за тазгодишния проектен фиш. Беше взето решение да се обсъдят различните работни потоци на проекта за тази година в различни подгрупи. На встъпителната среща беше изказано становище от представителят на Европейската комисия, че ЕМСС ще продължи да инвестира в отношенията си с ЕК и ще допринесе за разработването на политика на ЕС в областта на независимостта, отчетността и качеството на съдебните системи. Също така ще продължи сътрудничеството с ЕК по отношение на Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието. Ще се работи с Европейската комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕJ), със Съвета на адвокатурите на Европейския съюз в координация с ЕМСС като ще се проведе проучване сред адвокатите за независимостта на съдиите. ЕМСС ще осъществява мониторинг на процеса и резултатите, за да може да ги сравни с резултатите от проучването сред съдиите.

На встъпителната среща на всички проектни екипи се прие, че намерението е първо да се обсъди проектният фиш в пленарно заседание и по-късно екипът да се раздели на по-малки подгрупи, които да обсъждат и работят по различен работен поток. Беше направена ретроспекция на проект: „Независимост, отчетност и качество на правосъдието-продължение“. Подчертано бе, че достъпът до независими и безпристрастни съдилища, като ключови институции на независимата съдебна власт, е основно право на съдебните системи на държавите членки, както е предвидено в чл.47 от Хартата на ЕС за основните права. Участниците се обединихме от основната цел на ЕМСС – да съдейства за защитата на правото на независими съдебни системи и за насърчаване на разбирането за прилагане критериите за съдебната независимост и отчетност и качество на правосъдието. Припомни се, че проектът е стартирал през 2013 год. и е бил разширен през 2015 год., за да включи в проучването и индикаторите за качеството на правосъдието. Подчертано бе, че през 2018-2019 год. следва да се обърне внимание на подобряване индикаторите и методологията, така че механизмът да се превърне в по-надежден инструмент за систематична оценка на съдебната власт в ЕС. Накратко казано – отчете се, че досега механизмът се е концентрирал върху изследване на обективните критерии за независимост. Пълната картина на независимостта, обаче, ще бъде постигната ако се види и гледната точка на ползвателите на съдилищата и за да се попълни тази празнота в информацията, ЕМСС предлага проектът през 2018-2019 год. да включва и проучване след потребителите на правосъдието, да се попита за гледната точка на другите участници в процеса – страните, процесуалните им представители – адвокатите. Беше обсъдена общата цел на проекта – повишаване осведомеността относно състоянието на независимостта, отчетността и качеството в отделните съдебни системи;

подобряване на методологията на оценка; насърчаване на позитивна промяна в СС на ЕС. Обсъди се и какви са очакваните резултати от проекта; как той ще повлияе за промени в отделните съдебни системи. Например, за повишено разбиране на възприемане независимостта на съдиите; повишено разбиране за това как страните в процеса възприемат независимостта на съдилищата; повишена информираност за качеството на съдебните системи в ЕС и повишаване ролята на съдебните съвети и тяхната отговорност за качеството на правосъдието в страните от ЕС.

Взето бе решение основните резултати от проекта да бъдат посочени в годишния доклад на ЕМСС за 2018/2019г.

На пленарното заседание се взе решение, че през м. септември започват: дискусии за подобряване на индикаторите за независимост и отчетност; относно индикаторите за качество и отчетност; относно рамката за качество; относно формата на проучването сред потребителите на съдилищата; за плановете за национално подобряване; за проучване сред ползвателите на съдилищата по имейл; изготвяне на становище за включването на твърди данни с индикатори за качеството на правосъдието.

В тази връзка групата по проекта беше разделена на подгрупи с проектни екипи и координатори на екипите.

Първият екип с координатор представител на Съдебния съвет на Литва отговаря за „Развитието на плановете за подобряване, проучване след ползвателите на съдилищата“ обсъди разработването на проучване сред ползвателите на съдилищата и националните плановете за подобряване.

Вторият екип с координатор Съдебният съвет на Нидерландия – в който представители на ВСС на РБ бяхме с колегата Найденов, се фокусира върху темата за „Индикаторите за независимост и отчетност“, с проучване сред съдиите и за разработване становища за методологията на това проучване. В хода на работния поток за независимост и отчетност се изложиха аргументи от членовете на тази подгрупа за необходимостта от подобряване на индикаторите и проучването сред съдиите. Всеобщо мнение от срещата на 17 и на 18 09.2018 г. е, че и досегашният въпросник за измерване на качеството на доказва трудностите да се оценяват под единен критерий различните правни системи. В някои области на качеството се призна, че е трудно да се постигне консенсус за добри и лоши практики, особено когато се има предвид, че концепциите за независимост и качество не само са взаимно допълващи се, но и могат да бъдат противоречиви. За тази цел екипът на проекта прие, че трябва да се фокусира отново върху преразглеждането на индикаторите за качество, за да ги подобри и да постигне по-голям консенсус. Беше изразена необходимостта от преразглеждане на индикаторите и за подобрена

методология. Предложенията за подобрене ще бъде готово за обсъждане с целия екип на проекта на срещата през м. декември 2018 год.

На второ място, външното валидиране се посочи като необходимо за външен преглед на отговорите на държавите по въпросника за индикаторите, за да се поставят на по-здрава основа. За да се направи това в бъдеще, трябва да се разработи план за действие. Това също ще бъде на обсъждане на срещата през м. декември 2018 год.

Посочи се, „че освен възприятията на съдиите и на ползвателите на съдебната власт, трябва да се използват и да се разширяват "твърдите" данни, т.е. статистиката, която ЕМСС се събира за нуждите на Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието? Ще бъде изготвено становище и по този въпрос, и същото ще бъде готово за обсъждане през м. декември.

От съдебните съвети на Нидерландия, Литва, Англия и Уелс, България, се предложи да се унифицират по възможно най- всеобхватен начин индикаторите, за да има база за обективно сравнение на състоянието на системите. предложи се отговорите да се поставят на външно проучване и преглед – от представители на научните среди юристи, социални психолози, напр. Обсъди се, че освен твърдите, обективни данни за независимост / структурна, функционална, събирани главно, напр. за Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието/, следва да се разработят и повече критериите за субективните възприятия за независимост, което трябва да се проведе за в бъдеще, поради което е навяла необходимостта от промяна и усъвършенстване на индикаторите. В допълнение, участието ни с колега Найденов в дебата по темата - „Проучване сред съдиите независимостта на съдебната власт“ се фокусира в препоръки за усъвършенстване на индикаторите чрез тяхното опростяване и унифициране. През 2016/2017 г. е било проведено последното проучване сред съдиите, но то е показало редица трудности поради съществени различия в оценяването на индикаторите за независимост. Тъй като това е дейност, която се извършва на две години, проучването следва да се проведе отново през тази и през следващата година при база от нови, достъпни и ясни критерии. Планира се проучването да се "отвори" през м. февруари 2019 год. като бе взето решение включването на твърди данни с индикатори и краен срок на предложението за оформяне на въпросника да бъде на втората среща през м. декември в гр. Хага. Това позволява достатъчно време, за да се прегледа отново последното изследване и при необходимост да се подобрят въпросите или методологията. Също така в някои държави членки и държави наблюдатели степента на отговорите е относително ниска. Преди да се предостави въпросника, този въпрос трябва да бъде обсъден. Като начало това се направи в подгрупата и обобща по време на заключението от встъпителната среща. Холандският съдебен съвет ще

започне с прегледа на проучването и ще работи съвместно с Белгийския висш съдебен съвет и Офиса на ЕМСС за техническа поддръжка и анализ.

Обсъди се необходимостта от проучване сред адвокатите за независимостта на съдебната власт. Проведеното миналата година от ССВЕ проучване сред адвокатите за независимостта на съдебната власт е било за да се получи пълна представа за независимостта на съдебната власт в дадена страна, поради което е важно да се включи и мнението на адвокатите по въпроса. Миналата година ССВЕ е извършило проучване сред адвокатите, публикувано на сайта на ЕМСС. Тази година обаче проучването ще бъде извършено отново поради липсата на отговори в някои страни. От съществено значение е членовете и наблюдателите, които ще участват, да популяризират проучването със своите национални адвокатски съюзи. Предвижда се проучването сред адвокатите да се проведе паралелно с проучването сред съдиите и ЕМСС да координира и подпомага ССВЕ, с цел постигането на по-добри резултати. Някои държави имат опит в тази област и беше обсъдено да го споделят с групата по проекта. Ползвателите на съдилищата трябва да бъдат определени, кои са целевите групи? И кои трябва да бъдат включени? Предложението ни / направено от г-н Найденов/ беше да се включат не само адвокатите, но и другите видове процесуални представители/ напр. юрисконсултите, т.к. в някои правни системи като нашата, те са също потребители на правосъдие, както и други видове процесуални представители извън тях и адвокатите. Беше предложена идеята проучването да е по-опростено, спрямо това на СЕРЕЈ. Първата стъпка е да се съберат съществуващите изследвания от СЕРЕЈ. В проектният екип №2 беше предложено настоятелно от българските участници да се прегледат индикаторите и методологията още веднъж и да се работи върху ново предложение на въпросника за срещата през м. декември 2018г. Прие се инициативата като продължение от двете конференции, проведени миналата година, да се направят някои корекции, отразени от съдиите в самия списък в проучването сред съдиите. В заключение - беше обсъдено и решено да се прегледат индикаторите и да се направи ново обобщено предложение през м. декември 2018 г. и също след това да се направи академична проверка на отговорите на въпросника за индикаторите с отделен доклад.

Третият екип с координатор представител на Съвета на съдиите на Англия и Уелс/ в работата на който участвахме като наблюдатели/, отговаря на темата за „Индикатори за качеството на правосъдието и разработване на рамки за качество“, разгледа работата по качеството на правосъдието (подобряване на индикаторите и възможността членовете и наблюдателите на ЕМСС да изготвят рамка за качество, която да дефинира конкретната роля на съдебния съвет по отношение на качеството на правосъдието).

Преди финала на редовната сесия се обсъди графика на предстоящите работни срещи и се прие да бъдат проведени рпри следната хронология: встъпителната среща, състоялата се вече на 17-19 септември 2018 год. в гр.Букурещ и последващи: среща на екипа на 16-17 декември 2018 г. в гр.Хага; на 28 февр.-1 март 2019 год. в гр.Рим; на 11-12 април 2019 год. в гр.Вилнюс и общо събрание в заключителна среща с отчитане резултатите по проектния фиш през м.юни 2019 год.

II. Друга значима част от работата на участниците в срещата в гр.Букурещ беше провеждането на сесията на извънредното Общото събрание на ЕМСС, свикано за взимане на решение по предложението за преустановяване на членството на Националния съдебен съвет на Полша в ЕМСС, както и по втория въпрос от дневния ред – изменението на устава на мрежата с оглед разглеждането на Brexit.

В извънредното Общо събрание на ЕМСС от страна на ВСС на РБ участваха г-жа Вероника Имова и г-жа Олга Керелска.

Събранието се председателстваше от г-н Саймън Пикен по молба на президента г-н Кийс Щерк, който не присъства поради здравословни причини. Г-н Саймън Пикен обясни, че няма да председателства събранието по първата точка от дневния ред – „полският въпрос“ и тази част от срещата се председателства от г-н Лука Фортелеони – член на ИБ на ЕМСС, за разлика от разглеждането на „полският въпрос“, който, според думите му, следваше да се реши незабавно. А по вторият въпрос – за изменението на Устава на мрежата с оглед разглеждането на Brexit, председателстващият обяви, че Бордът е решил за отложи изменението на Устава, тъй като президентът г-н Щерк отсъства.

Г-н Лука Фортелеони докладва мотивите от предложението на Борда на ЕМСС за временното прекратяване членството на НССП с преглед на събитията, довели до това предложение, а именно: законодателни промени в Полша, които са ограничили съдебната власт и са засилили влиянието на правителството върху организацията и управлението на съдебната власт в Полша; министърът на правосъдието, който е получил правомощия да назначава и освобождава съдии; относно намаляването на възрастта за пенсиониране на съдиите и освобождаването внезапно на много съдии от Върховния съд на Полша; 23-ма от 25-те членове на НССВ са назначени от изпълнителната и законодателната власти и пр. примери с теза за ограничаване независимостта на съдебната власт в Полша.

Думата беше дадена на г-н Лешек Мазур – председател на Националния съвет на съдебната власт в Полша, който не отрече и съществуването на някои вътрешни проблеми в реформата на съдебната власт в Полша, но защити тезата, че това е въпрос, който е вътрешен, на системата; не НССВ в Полша, а парламентът е отговорен от името на суверена за промените в законодателството, уреждащо структурата и състава на съдебната власт в неговата страна и, че решенията на ЕМСС не

могат да ограничават правомощията на държавите –членки самостоятелно да преодоляват специфичните въпроси в регулиране отношенията между властите. Изтъкна още , че представителите на Полша в ЕМСС, които са изборни членове на новия НССВ, са били много активни в приноса им за постигане на целите и задачите на мрежата, и справедливостта изисква това да се оцени по достойнство. Също така отбеляза факта, че в устройството на редица съвети - членове на мрежата, представителите в съдебните им съвети се избират предимно от парламентите на държавите им и пр., неводещо автоматично до накърняване тяхната независимост. Той призова членовете на мрежата да не подкрепят предложението на Изпълнителния борд.

След това изслушване дебатът беше прекратен и гласуването се състоя при таен вот от присъстващите представители на 23-те, от 24-те висши съдебни съвети - членове на ЕМСС с възможност за гласуване „за“, „против“ или „въздържал се“/ бел.авт. за пояснение – „броят разпределени гласове е общо по 6 гласа за всеки отделен член на мрежата, независимо от броя на представящите го лица“/. За валидността на решението изискването е постигане на квалифицирано мнозинство от $\frac{3}{4}$ от подадените гласове. С крайният резултат от гласуването се отчете, че от общия брой на подадените 114 гласове, 100 гласа са в подкрепа на предложението, са 6 „против“ и 8 са „въздържал се“.

Председателстващият г-н Фортелеони обяви, че предложението за временно прекратяване на членството на НССВ на Полша в ЕМСС е прието с изискуемото мнозинство и решението влиза в сила и се изпълнява незабавно.

След този акт беше обявено закриването на извънредното заседание .

Подписи:

Вероника Имова

Пламен Найденов